Sprawozdanie z realizacji
Programu
oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych
dla osób stosujących przemoc w rodzinie
na terenie Gminy Miasta Radom
na lata 2016 – 2020
za 2020 rok

Program oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie Gminy Miasta Radom na lata 2016– 2020 został przyjęty do realizacji uchwałą Nr 258/2015 Rady Miejskiej w dniu 21 grudnia 2015 roku. Program stanowi integralną część systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jaki funkcjonuje na terenie Gminy Miasta Radomia. Jego zadaniem jest uzupełnienie różnych form interwencji prawnych i administracyjnych podejmowanych wobec sprawców. Realizacja Programu jest zadaniem zleconym samorządowi powiatu. Delegację do jego opracowania stanowi art. 6 ust. 4 pkt 2 *ustawy z dnia 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.*). Program został opracowany z uwzględnieniem wytycznych do tworzenia modelowych programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Program spełnia wymogi określone w *Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 06.07.2006 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, a także szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych (Dz. U. Nr 127, poz. 890)* i jest spójny z zapisami następujących dokumentów programowych:

- *Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 przyjętym Uchwałą nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 roku,*
- *Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2016 przyjętym Uchwałą nr 445/26/11 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 15 marca 2011 roku,*
- *Programem przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie Gminy Miasta Radom na lata 2016 – 2020 przyjętym uchwałą Nr 257/2011 Rady Miejskiej z dnia 21 grudnia 2015 roku.*

Wszelkiego rodzaju działania, które zostały zaplanowane w Programie wobec sprawcy są podporządkowane przede wszystkim zasadzie ochrony bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osobę stosującą przemoc. Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne przyczyniają się więc do zmiany postaw i zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie, a w konsekwencji powstrzymania i zakończenia przemocy oraz zwiększenia poczucia odpowiedzialności sprawców za własne czyny, ich zdolności do samokontroli agresywnych zachowań i konstruktywnego współżycia w rodzinie. Program przyczynia się również do wzmocnienia współpracy i komunikacji pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Podstawowym założeniem Programu jest to, że przemoc jest zachowaniem nieakceptowalnym, którego nic nie usprawiedliwia. Działania edukacyjne i korygujące przekonania sprawcy przemocy na trwałe zmieniają jego świadomość w odniesieniu do zjawiska przemocy oraz jej skutków fizycznych, psychologicznych i prawnych. Systematyczne edukowanie na temat konsekwencji prawnych stosowanej przemocy oraz modelowanie stylu myślenia sprawcy są szczególnie skuteczne w jego powstrzymywaniu się przed przemocą. Stosowanie odpowiednich oddziaływań edukacyjnych i korekcyjnych wobec sprawców pozwala na redukcję agresji, kształtowanie umiejętności komunikacji,

relacji partnerstwa i szacunku wobec bliskich oraz radzenia sobie z własną złością i agresją.

Niniejsze sprawozdanie stanowi wynik monitoringu ***Programu oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie Gminy Miasta Radom na lata 2016 – 2020*** za okres od stycznia do grudnia 2020 roku.

I. Założenia Programu

Cel główny Programu zakłada powstrzymanie się sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie i jest realizowany poprzez cele szczegółowe:

- Powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem tej przemocy.
- Rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie.

Kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez użycia przemocy w rodzinie.

- Uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie faktu stosowania tej przemocy.
- Zdobycie i podniesienie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie.
- Zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy.
- Uzyskiwanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Realizatorem Programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest Urząd Miejski w Radomiu jako organ administrujący, kontrolujący i monitorujący program. Partnerami w realizacji są:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Radomiu
- Komenda Miejska Policji w Radomiu
- Prokuratura Rejonowa w Radomiu
- Sąd Rejonowy w Radomiu
- Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonujące Orzeczenia w Sprawach Karnych
- Areszt Śledczy w Radomiu
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Organizacje pozarządowe, między innymi: Mazowieckie Stowarzyszenie Terapii i Readaptacji Społecznej MASTERS.

Program jest skierowany do osób dorosłych, które identyfikują się z problemem przemocy i wykazują motywację do terapii:

- osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywającym karę pozbawienia wolności albo wobec**,** których sąd warunkowo zawiesił wykonywanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym,
- osób stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia

uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno- edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie terapii podstawowej,
- osób, które w wyniku innych okoliczności zgłosiły się do uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym.

W Programie zaplanowano realizację dwóch edycji w systemie zamkniętym, bez możliwości dołączania w trakcie nowych osób. Praca ze sprawcami ma charakter grupowy, tj. od 10 do 15 osób, ale przewidziano także możliwość spotkań indywidualnych z osobami stosującymi przemoc w rodzinie, przy jednoczesnym założeniu, że dominującą formą będą działania grupowe. Łączny czas Programu obejmuje nie mniej niż 60 – 120 godzin zajęć, zaś przerwy pomiędzy kolejnymi zajęciami nie będą dłuższe niż tydzień. Zajęcia grupowe podzielono na bloki tematyczne. Zawartość merytoryczną Programu skoncentrowano wokół następujących elementów:

- **edukacji** – dostarczanie uczestnikom informacji, które pomogą im zrozumieć dynamikę przemocy w kontekście procesów uczenia się społeczno – kulturowego i socjalizacji w roli męskiej,
- **rozpoznawania i zmiany systemu przekonań i postaw osobistych** – program tworzy okazję do badania osobistego systemu przekonań, postaw i nastawień emocjonalnych, które inicjują i wzmacniają stosowanie przez nich przemocy,
- **zmian behawioralno – poznawczych** – uczestnicy, którzy zaczęli się angażować w proces zmiany postaw i zachowań otrzymują możliwość ćwiczenia nowych i konstruktywnych form myślenia i reagowania, służących kontroli nad szkodliwymi zachowaniami oraz sprzyjających odpowiedzialnemu podejmowaniu decyzji w sytuacjach konfliktowych i utrzymywaniu egalitarnych relacji międzyludzkich bez przemocy.

II. Realizacja programu

Gmina Miasta Radomia w 2020 roku prowadzenie programów korekcyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie powierzyła Mazowieckiemu Stowarzyszeniu Terapii i Readaptacji Społecznej „MASTERS", ul. Struga 1.

Mazowieckie Stowarzyszenie Terapii i Readaptacji Społecznej „MASTERS" w Radomiu

Zajęcia korekcyjno - edukacyjne dla sprawców przemocy domowej w 2020 roku zostały zrealizowane w jednej edycji. W programie wzięło udział 10 sprawców przemocy domowej. Zajęcia obejmowały 12 sesji grupowych (42 godziny), a także 20 godzin konsultacji indywidualnych. Zajęcia odbywały się w X LO w Radomiu przy ulicy Prażmowskiego 37.

Celem prowadzonych zajęć było:
- uświadomienie sprawcy czym jest przemoc i jakie są formy przemocy,
- uzyskanie przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec

bliskich,

- rozpoznawanie przez uczestników sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe,
- opracowanie „planu bezpieczeństwa" zapobiegającego użyciu siły i przemocy,
- nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów, sporów w rodzinie bez użycia agresji,
- nauka umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie,
- nauka korzystania z pomocy innych ,
- nauka umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć,
- praca ze złością.

Uczestnicy zajęć otrzymali wiedzę na temat tego, czym jest przemoc i jakie są jej formy. Pracowali nad uzyskaniem świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich. Uczyli się rozpoznawać i nazywać sygnały ostrzegawcze zapowiadające zachowania przemocowe. Każdy z uczestników pracował nad przygotowaniem indywidualnego „planu bezpieczeństwa" mającego zapobiegać użyciu siły i przemocy w przyszłości. Uczestnicy poznali i uczyli się nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów w rodzinie bez użycia siły i przemocy oraz partnerskiego układania stosunków w związku i w rodzinie. Otrzymali wiedzę i uczyli się konstruktywnego – wolnego od agresji – wyrażania trudnych uczuć (zwłaszcza złości). Uzyskali informacje na temat miejsc, w których można uzyskać specjalistyczną pomoc, jak się o taką pomoc zwracać i jak z niej w przyszłości korzystać. Najbardziej widoczne efekty oddziaływań psychokorekcyjnych przynosi systematyczna wielogodzinna edukacja osób stosujących przemoc w rodzinie, ich praca nad rozpoznawaniem własnych zachowań przemocowych, a zwłaszcza edukacja dotycząca norm prawnych i społecznych odnoszących się do relacji między ludźmi oraz konsekwencji ich naruszania poprzez przemoc. Jest to praca ze stereotypami – mitami - związanymi z przemocą, na których opiera swoje „alibi" sprawca. Miarą efektywności oddziaływań jest stopień przepracowania przez sprawcę tych stereotypów, stopień ich dekonstrukcji pod wpływem oddziaływań korekcyjnych na forum grupy. Podobnie jak w latach ubiegłych, efekt zajęć był widoczny już po pierwszym miesiącu spotkań z grupą sprawców. Wiedza na temat przemocy i jej konkretnych form, jaką sprawca uzyskuje w pierwszym miesiącu zajęć, systematycznie koryguje jego przekonania na temat własnych zachowań. To, co uważał za „normalne" staje się na skutek przeprowadzonej korekty – przemocą i przestępstwem. Poczynając od drugiego miesiąca, można już mówić o pewnego rodzaju współpracy uczestników z terapeutami prowadzącymi zajęcia, obserwuje się u uczestników coraz większe zaufanie do prowadzących. Sprawca już nie zaprzecza przemocy, coraz rzadziej usprawiedliwia swoje zachowanie, zaczyna pracować nad swoimi problemami, bierze odpowiedzialność za własne zachowania przemocowe. Każdorazowy „nawrót" przekonań przemocowych, próba usprawiedliwiania aktu przemocy postawą ofiary, jest na bieżąco poddawana korekcji przez prowadzących zajęcia. Schematy mentalne sprawcy ulegają dekonstrukcji w obecności innych uczestników. Sprawca nie może już dłużej bronić swoich przemocowych przekonań. Praca nad przemocą polega na tym, że piętnuje się zachowania przemocowe, a nie osobę sprawcy. Odnoszenie się z szacunkiem do sprawcy,

a jednocześnie konsekwentne potępienie dla przemocy jest modelowaniem u sprawcy postawy szacunku dla drugiego człowieka, gdy sprawca doświadcza tego szacunku w stosunku do siebie. Przekonuje się, że to nie on jest „zły", lecz „złe" są jego zachowania. Przynosi to szybko efekty w postaci zaufania uczestników do nowo nabywanych przez nich umiejętności właściwego współżycia z ludźmi.

W ramach realizacji Programu oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy działania były podejmowane również przez pozostałych partnerów Programu:

1. Komenda Miejska Policji w Radomiu

W 2020 roku w odbywających się grupach roboczych, także w formie telefonicznego połączenia konferencyjnego, udział brali dzielnicowi, którzy na mocy aneksu do Regulaminu Zespołu Interdyscyplinarnego zostali wyznaczeni do kontaktu z osobą stosującą przemoc (tzw. opiekun osoby stosującej przemoc). Dzielnicowi realizowali przydzielone im zadania, monitorowali sytuację w rodzinie, rozmawiali ze sprawcą przemocy informując o odpowiedzialności karnej. Na kolejnych spotkaniach grup roboczych przedstawiali spostrzeżenia dotyczące monitorowanej rodziny. Grupy robocze kierowały sprawców przemocy na zajęcia korekcyjno – edukacyjne prowadzone w ośrodkach terapeutycznych na terenie miasta Radomia. Ponadto do wszystkich jednostek i komórek podległych KMP w Radomiu zostały rozesłane Informatory danych teleadresowych instytucji i podmiotów realizujących oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, celem wykorzystania służbowego.

2. Prokuratura Rejonowa Radom – Wschód i Prokuratura Rejonowa Radom – Zachód

Realizując ustawowe zapisy podejmowała zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w toku prowadzonych postępowań o przestępstwo z art. 207 §1 kk, w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie zastosowane zostały środki zapobiegawcze w postaci:

- nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym w 29 postępowaniach;
- zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego w 27 postępowaniach;
- zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym w 17 postępowaniach;
- tymczasowego aresztu w 7 postępowaniach.

W ramach działalności poza karnej zostały skierowane do sądu 5 wniosków o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Ponadto Prokuratury Rejonowej udostępniają dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także dane z zakresu realizowanych przez nie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. W tym zakresie Prokuratury Rejonowe współpracują z Prezydentem Miasta Radomia, który to podmiot przesyła do jednostek dane teleadresowe instytucji i podmiotów realizujących oferty dla osób

stosujących przemoc w rodzinie.

3. Kuratorzy zawodowi I i II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonujący Orzeczenia w Sprawach Karnych

Kuratorzy zawodowi I i II Zespołu KSS wykonujący orzeczenia w sprawach karnych Sądu Rejonowego w Radomiu w okresie od stycznia do grudnia 2020 roku realizowali zadania Programu oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie Gminy Miasta Radom poprzez:

- współpracę ze stowarzyszeniem „Masters", które prowadziło programy korekcyjno - edukacyjne dla sprawców przemocy na terenie miasta Radomia, poprzez wymianę informacji, przekazanie wszystkim kuratorom zawodowym i społecznym informacji dotyczących terminów realizacji programu korekcyjno – edukacyjnego w 2020 roku,
- kierowanie do udziału w zajęciach osób, wobec których sąd orzekł obowiązek probacyjny uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym lub skazanych za przestępstwa przemocy wobec najbliższych,
- monitorowanie przebiegu uczestnictwa poprzez wymianę informacji z osobami prowadzącymi zajęcia,
- występowanie do sądu z wnioskami w przedmiocie ustanowienia obowiązku uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych.

4. Areszt Śledczy w Radomiu

Od stycznia do grudnia 2020 roku w Areszcie Śledczym w Radomiu realizowano program edukacyjno – korekcyjny dla sprawców przemocy w rodzinie oparty na modelu *Duluth,* w którym uczestniczyło 16 osadzonych.

5. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radomiu

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmowała następujące działania wobec sprawców przemocy:

- **111 osób** zmotywowano do podjęcia leczenia odwykowego.
- **74 osoby** skierowano na badania przez biegłych sądowych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
- Wystąpiono w **6 przypadkach** o wgląd w sytuację rodziny skierowane do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Radomiu.
- Skierowano **32 wnioski** do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Radomiu o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego.
- **50** sprawców przemocy motywowano do udziału w programie korekcyjnym.

6. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Radomiu

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Radomiu realizuje zadania związane z obszarem przemocy w rodzinie. Świadczy pomoc ofiarom przemocy domowej polegającą na podejmowaniu działań powodujących daleko idące zmiany wewnętrzne, które z kolei warunkują skuteczne, konstruktywne działanie i pożądane zachowania czy też zmiany życiowe, mające na celu całkowite ustanie przemocy. Prowadzona interwencja kryzysowa obejmowała działalność ambulatoryjną i hostelową, prowadzono specjalistyczne poradnictwo, terapię, mediację. Ww. działania są podejmowane w stosunku do ofiar przemocy. Natomiast w stosunku do sprawców przemocy działania Ośrodka polegają na:

- informowaniu o konsekwencjach działań przemocowych,
- informowania organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
- kierowaniu wniosków do Sądu Rejonowego w Radomiu, III Wydział Rodzinny i Nieletnich o wgląd w sytuację rodziny,
- kierowaniu sprawców celem podjęcia leczenia odwykowego.

7. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu

Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy podejmował działania z zakresu przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie, zajmował się obsługą techniczno – administracyjną Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Miasta Radomia i realizacją Procedury „Niebieskie Karty", w ramach której są podejmowane działania z osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie **procedury „Niebieskie Karty"** oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta" (Dz. U. z 2011 r. NR 209, poz. 1245) w 2020 roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło łącznie **630** formularzy „Niebieska Karta – A", z czego:

- **611** procedur „Niebieskie Karty" zostało przekazanych do Stałych Grup Roboczych celem podjęcia stosownych działań;
- **10** procedur zostało przekazanych do gmin właściwych miejscowo ze względu na miejsce zamieszkania pokrzywdzonych osób;
- w **9** przypadkach działania były podejmowane w ramach współpracy w oparciu o formularz „NK – D" z osobami, wobec których istniej podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

Zgodnie z Regulaminem Zespołu Interdyscyplinarnego przy Zespole ds. Przeciwdziałania Przemocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonują Stałe Grupy Robocze. W skład stałych grup roboczych wchodzą pracownik socjalny, psycholog, dzielnicowy, przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawiciel oświaty, służby zdrowia, kuratorzy sądowi oraz przedstawiciele innych

instytucji, specjaliści w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Spotkania grup roboczych do 12 marca 2020 roku odbywały się w siedzibie Zespołu od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30 – 15.30. Z uwagi na wystąpienie stanu epidemii COVID – 19, zgodnie z przyjętymi zmianami w Regulaminie Zespołu, spotkania grup roboczych są organizowane przy użyciu środków komunikacji w szczególności telefonicznego połączenia konferencyjnego, w którym uczestniczą pracownik socjalny, dzielnicowy oraz osoba zainteresowana. W 2020 roku odbyło się **880** spotkań grup roboczych, podczas których zostało wypełnionych **358** formularzy „Niebieskie Karty – C" (formularz wypełniany z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy w rodzinie) oraz **256** formularzy „Niebieskie Karty – D" (formularz wypełniany z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie). Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta" osoby podejrzane o stosowanie przemocy są wzywane przez Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego do zgłoszenia się na posiedzenie grupy roboczej. Aneks do Regulaminu Zespołu Interdyscyplinarnego upoważnił Naczelników Wydziałów Prewencji do wystosowywania powyższych wezwań na spotkania. Większość osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie nie zgłasza się na spotkania. Członkowie grupy roboczej nadal nie dysponują żadnymi narzędziami pozwalającymi na zmobilizowanie sprawcy do udziału w spotkaniach, a tym bardziej do podjęcia działań, ustalanych w ramach indywidualnych planów pomocy rodzinie, jak podjęcie leczenia odwykowego czy udział w programie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

8. Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia

Poradnia realizuje program terapii dotyczący sprawców przemocy oraz ofiar przemocy podczas sesji indywidualnych i grupowych. Na zajęciach grupowych z destrukcji pacjenci otrzymują wiedzę o zjawisku przemocy, omawiane są indywidualne przypadki. Poradnia na terapię przyjęła 972 pacjentów uzależnionych i 239 współuzależnionych, którym udzieliła 8632 porady.

Podsumowanie

Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy domowej stanowi integralną część systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jaki funkcjonuje na terenie Gminy Miasta Radomia. Jedynie podejmowanie kompleksowych działań wobec rodziny dotkniętej przemocą, a więc wobec osób pokrzywdzonych, ale również wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, daje możliwość skutecznego oddziaływania w celu wyeliminowania przemocy i jej skutków. Wszelkiego rodzaju działania zaplanowane w programie wobec sprawcy zostały podporządkowane przede wszystkim zasadzie ochrony bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób pokrzywdzonych. Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne przyczyniły się do faktycznej zmiany postaw i zachowań osób stosujących

przemoc w rodzinie, a w konsekwencji powstrzymania i zakończenia przemocy oraz zwiększenia poczucia odpowiedzialności sprawców za własne czyny, ich zdolności do samokontroli agresywnych zachowań i konstruktywnego współżycia w rodzinie. Program przyczynił się również do wzmocnienia współpracy i komunikacji pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Podsumowując, wprawdzie wprowadzone ograniczenia w zakresie aktywności społecznej i publicznej z uwagi na stan epidemii COVID – 19 utrudniły realizację programu to u osób, które uczestniczyły w zajęciach korekcyjno – edukacyjnych udało się osiągnąć zakładane rezultaty:

- Uzyskanie przez sprawcę wiedzy na temat zjawiska i skutków przemocy w rodzinie.
- Uświadomienie sprawcy osobistej odpowiedzialności za zachowania przemocowe wobec rodziny.
- Wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie konstruktywnego radzenia sobie ze złością. Uczestnicy poznali bezpieczne sposoby postępowania ze złością i rozładowywania napięcia w sposób bezpieczny dla rodziny i otoczenia, otrzymali stosowne instrukcje.
- Wzrost kompetencji uczestników programu w zakresie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów w związku i w rodzinie.
- Opracowanie przez każdego z uczestników zatwierdzonego przez terapeutę indywidualnego „planu bezpieczeństwa" zapobiegającego zachowaniom przemocowym.
- Nabycie wiedzy przez uczestników programu na temat skutków prawnych i psychologicznych stosowania przemocy. Uczestnicy są świadomi następstw prawnych zachowań przemocowych i osobistej odpowiedzialności karnej.

Stosowanie odpowiednich oddziaływań edukacyjnych i korekcyjnych wobec sprawców pozwala na redukcję agresji, kształtowanie umiejętności komunikacji, relacji partnerstwa i szacunku wobec bliskich oraz radzenia sobie z własną złością i agresją. Powyższe działania nabierają szczególnego znaczenia w sytuacji stanu epidemii COVID – 19 i wprowadzanych obostrzeń związanych z ograniczaniem aktywności społecznej. „Zostań w domu" hasło przekazywane w mediach, spowodowało zamknięcie ofiar przemocy domach ze sprawcami, niejednokrotnie naraziło te osoby na zachowania przemocowe sprawców, zmniejszyło ich szansę w wołaniu o pomoc. Program oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych jest zatem niezbędny w podejmowaniu działań, mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie jej negatywnych następstw w życiu rodzinnym oraz społecznym. Stąd istnieje konieczność opracowania powyższego programu na kolejne lata.